

NACRX002CZWY

Dne: 10.10.2016 | Naše značka: NA- 3211-4/12-2016 | Vyřizuje/tel.: Gregorovičová / 974 847 424
Vaše značka:

ZPRÁVA ZE ZAHRANIČNÍ PRACOVNÍ CESTY

MÍSTO: Vídeň, Rakousko

ÚČEL CESTY: služební cesta v rámci projektu GA ČR reg. č. 16-25192S:
Ludvík Salvátor Toskánský (1847–1915). Život a dílo vědce a cestovatele

ÚČASTNÍCI CESTY: PhDr. Eva Gregorovičová

ZPRÁVU PODÁVÁ: PhDr. Eva Gregorovičová

NAVŠTÍVENÉ INSTITUCE: Rakouský státní archiv, oddělení Domácí, dvorský
a státní archiv Vídeň

TRVÁNÍ CESTY: 16.–30. 9. 2016

DATUM VYHOTOVENÍ: 6. 10. 2016

SCHVALUJE: PhDr. Eva Drašarová, CSc., ředitelka Národního archivu
podepsáno elektronicky

TEXT ZPRÁVY ZE ZAHRANIČNÍ PRACOVNÍ CESTY

ČÁST VŠEOBECNÁ:

Služební cesta do Rakouského státního archivu – odd. Domáci, dvorský a státní archiv ve Vídni, A-1010 Wien, Minoritenplatz 1 (Österreichisches Staatsarchiv - Haus-, Hof- und Staatsarchiv) byla podniknuta ve dnech 16. – 30. 9. 2016 řešitelkou grantového projektu v rámci plnění grantového projektu, schváleného GA ČR, reg. č. 16-25192S: *Ludvík Salvátor Toskánský (1847–1915). Život a dílo vědce a cestovatele*, jehož nositelem je Národní archiv. Řešitelka je zároveň pracovnící VI. odd. Národního archivu. Studium bylo zaměřeno na průzkum *Pozůstalosti Ludvíka Salvátora Toskánského* (Inventář X/13 AB X/13 *Nachlass Ludwig Salvator*). Po prostudování inventáře jsem studium zaměřila na registaci dopisů matky arcivévodky Ludvíka Salvátora Toskánského, toskánské velkovévodkyně Marie Antonie Neapolsko-sicilské, dopisů Ludvíkových bratrů Ferdinanda IV. Toskánského a Jana Nepomuka Toskánského, dále telegramů císaře Františka Josefa I. a autografů - konceptů Ludvíka Salvátora různým příjemcům.

Dále na základě průzkumu byl řešitelkou připraven plán studia na rok 2017 v Rakouském státním archivu a Rakouské Národní knihovně (ÖNB Wien, *Teilnachlass Christine Stadlaender*), kde je uložen soubor dokumentů k životu a dílu Ludvíka Salvátora.

Kromě toho jsem danou problematiku konsultovala s dr. Irmgard Pangerl ze HHStA a dr. Helgou Schwendinger, rakouskou historičkou, která se léta zabývá studiem života a díla Ludvíka Salvátora. Její studia vyústila ve vydání arcivévodovy biografie: *Erzherzog Ludwig Salvator. Der Wissenschaftler aus den Kaiserhaus*, Palma 1991, 2005.

Kromě konsultace o pozůstalosti Ludvíka Salvátora nacházející se ve vídeňském archivu, jsem s oběma historičkami konsultovala možnosti přístupu k pozůstalosti Ludvíka Salvátora, nacházející se ve Španělsku na ostrově Mallorca. Tento arcivévodův soubor předala do úschovy a ke zpracování rodina Cilimingras Casanovas (dědicové Ludvíkových majetků na Mallorce), nejprve do rukou zástupců Městského úřadu ve Valldemosse, odkud byla pozůstalost převezena do Odboru kultury, památek a sportu Magistrátu Mallorky (Consell de Mallorca) se sídlem v Palmě de Mallorca, Carrer del Palau Reial, 1, 07001 Palma, Illes Balears, Španělsko, kde je v současné době soubor zpracováván. Obě Rakušanky v roce 2012 navštívily Mallorku a měly možnost procházet tuto pozůstalost a pořídit jednoduchý přehled Ludvíkovy mallorské dokumentace. Tento soupis Salvátorova mallorského dokumentárního souboru, připojený ke zprávě ze služební cesty dr. Pangerl, kterou na Mallorku vyslal OeStA-HHStA, byl Národnímu archivu v rámci kulturní spolupráce mezi oběma archivy předán v témže roce. Informace obou kolegyně jsou velmi cenné pro další studium Ludvíkových pozůstalostí plánovaného v rámci grantového projektu na rok 2017 ve Vídni a v Palmě na Mallorce. Osobní archiv Ludvíka Salvátora, dochovaný v Národním archivu v Praze a arcivévodovy pozůstalosti uložené ve vídeňském archivu a na Mallorce, jsou vzájemně provázané a tvoří jak chronologicky, tak obsahově jeden celek dokumentující celý život arcivévodky Ludvíka Salvátora Toskánského, jeho vědecké aktivity, výpravy za poznáním cizích a méně známých krajů a jeho díla.

Kromě toho jsem obě kolegyně informovala o přípravě vědecké konference věnované arcivévodovi Ludvíku Salvátorovi, která se bude konat v rámci grantového projektu v říjnu 2017 na zámku v Brandýse nad Labem. Příspěvky z této konference a Symposionu Ludvíka Salvátora z 2016 pak budou publikovány ve společné monografii, jejíž vydání bude financováno z grantových prostředků projektu poskytnutých GA ČR reg. č. 16-25192S na rok 2017.

Vlastní studium vídeňské pozůstalosti Ludvíka Salvátora bude zhodnoceno ve výsledné arcivévodově biografii a přispěje k jejímu zdárnému vypracování. Konsultace s rakouskými historičkami dopomůže k úspěchu plánované Ludvíkovské konference v roce 2017 a k realizaci bádání v pozůstalosti Ludvíka Salvátora uložené v kulturním odboru Consell de Mallorca v Palmě ve Španělsku.

ČÁST ODBORNÁ:

Dokumentace pozůstalosti arcivévodovy Ludvíka Salvátora Toskánského v Rakouském státním archivu, v odd. Domácího, dvorského a státního archivu ve Vídni (dále OeStA-HHStA), navazuje vlastně na fondovou část Ludvíka Salvátora patřící do fondu Rodinný archiv toskánských Habsburků (dále RAT), který se nachází v Národním archiv. Návaznost obou dokumentací je především chronologická, a to v souborech korespondence od 70. let 19. do úmrtí Ludvíka Salvátora v roce 1915 na brandýském zámku. Vídeňský soubor je v podstatě pokračováním pražské dokumentace. Proto pro naplnění grantového projektu arcivévodovy biografie je naprosto nezbytné studium Salvátorovy dokumentace uložené v OeStA-HHStA.

V HHStA jsem nejprve prostudovala inventář *Pozůstalosti Ludvíka Salvátora (Nachlass Ludwig Salvator)* a opsala ukládací schéma dokumentace (viz Příloha). Z přehledu pak byly vytipovány soubory korespondence nejbližších rodinných příslušníků, a to Ludvíkovy matky, toskánské velkovévodkyně Marie Antonie Neapolsko-sicilské a Salvátorových bratrů Ferdinanda IV. Toskánského a Jana Nepomuka, dále Ludvíkovy koncepty dopisů a nakonec i telegramy císaře Františka Josefa I., adresované toskánskému arcivévodovi. Studovaná korespondence zahrnující léta 1877 – 1914 byla zvolena pro sledování postavení Ludvíka Salvátora v rodině, pro postižení vzájemných rodinných vztahů, osudů jeho sourozenců a dalších členů císařského arcidomu i vzdálených příbuzných. Dále pro detailní prostudování okolností finančních vyrovnání mezi bratry, tzv. rozdělení toskánského dědictví, které právě v korespondenci mezi matkou, Ludvíkem a bratry lze velmi podrobně studovat. Tyto finance z tzv. toskánského dědictví (viz též koncepty smluv z 1876 – 1877 v K. 11, Konv. 2) v dané době totiž umožnily Ludvíkovi Salvátorovi zaplacení nákladů na tisk jeho děl a realizaci projektů jeho cest. Tyto informace o finanční situaci toskánské linie jsou pro 70. a 80. léta 19. stol. pro postižení aktivit Ludvíka Salvátora bezpochyby jednoznačně určující. Stejně jako telegramy císaře, v nichž povětšinou uděluje Ludvíkovi povolení k jeho plánovaným cestám, či Salvátora povolává k sobě na císařský dvůr. Načerpáné poznatky budou využity pro zdokumentování určité fáze arcivévodových životních osudů v rámci grantového projektu (GA ČR, reg. č. 16-25192S) Salvátorovy biografie.

Letošní studijní cesta byla věnována průzkumu především rodinných vztahů. Příští studijní cesta plánovaná v rámci grantového projektu na rok 2017 bude zaměřena na studium dokumentů týkajících se vzniku a vydání Ludvíkových děl, jeho cestám, správě Salvátorových panství v Čechách, na Mallorce, v Zindisu u Terstu a Ramlehu v severní Africe, korespondenci Ludvíka se svými sekretáři: Sforza, Výborný, Vives a Wurmer (ta není vůbec zastoupena), Herreros, aby tak byla zmapována další část Ludvíkova života a jeho aktivity pro výstupní biografii připravenou k vydání v rámci grantového projektu v roce 2018.

V letošním roce 2016 byly prostudovány a zregestovány následující signatury:

K. 1, Konv. 1 „Maria Antonia, Gr. Hrg.in von Toscana an ihren Sohn Ludwig Salvator, 1877 – 1884; prostudováno a zregestováno: celkem 108 dopisů z let 1877 – 1882 (částečně)

K. 1, Konv. 2 Briefe der Geschwister:

K., Konv. 2, „Briefe des Bruders, Erzherzog Johann Nepomuk Salvator“, 1879, 2 dopisy

K., Konv. 3, „Briefe des Bruders, Grossherzog´s v. Toscana etc., Ferdinand IV. Salvator, 1877 – 1884, 41 dopisů

K. 1, Konv. 3, 1 „K. Franz Fosef an a. Ludwig Salvator“, 1877 – 1914. 14 telegramů + 1 dopis LS císaři o plánu cesty do Austrálie

K. 1, Konv. 3, „Familien Correspondenz. Briefe von E. L. S.“: Koncepty dopisů arcivévodny Ludvíka Salvátora:

K. 1, Konv. 3 – 15 „Ludwig Salvator a Grossherzogin Maria Antonia von Toskana“, 2 nedatované koncepty dopisů matce

K. 1., Konv. 3 – 16 „Ludwig Salvator a Kaiser Franz Josef I.“, 1 nedatovaný koncept dopisu

K. 1., Konv. 3 – 17 „Ludwig Salvator a Franz Ferdinand,“ 1 nedatovaný koncept dopisu

K. 1., Konv. 3 – 18 „Ludwig Salvator an Erzherzogin Elisabeth Österreich d´Este 1866 – 1902“, 18 Salvátorových originálních dopisů arcivévodkyni Alžbětě, dceři Josefa Antonína, uherského palatina

K. 11, Konv. 2, Erbschaftverträge u. dgl. mit Verwandten

Dohody o rozdělení tzv toskánského dědictví, koncepty smluv 1876 - 1877

Příloha:

Inventář: X/13 AB X/13 Nachlaß Ludwig Salvator (1847 – 1915), zpr. Luwig Bittner, Gesamtinventar des Haus-, Hof- und Staatsarchiv, Bd. 4, S. 392f.

Vorarbeiten zur Ordnung von Herrn Josef Weihs (ca 1977 – 1980) und Frau Dr. Brigitte Mader (ca 1994/95); abgeschlossen Jahr 1996 Dr. Elisabeth Springer, 5 str. strojopisu bez úvodu a rejstříků

K. 1 Familien Korrespondenz

Konv.1: Marie Antonie an ihren Sohn L.S.

Konv. 2: Briefe der Geschwister

Konv. 3: Andere, Familienmitglieder, Allgemeine Korrespondenz

Konv. 4: Absender mit Buchstabe A

Konv. 5: B

K. 2

Konv. 1: C

Konv. 2: D

Konv. 3: E

Konv. 4: F

Konv. 5: G

K. 3 Konv. 1: H

Konv. 2: He, Hi

Konv. 3: Ho, Hr, Hu

Konv. 4: I, J

Konv. 5: K

Konv. 6: L

K. 4

Konv. 1: Ma – Mid

Konv. 2: Mil – Mu

Konv. 3: N

Konv. 4: Pa – Pi

Konv. 5: Po – Pu – Qu

K. 5

Konv. 1: R

Konv. 2: Sa – Sch

Konv. 3: Se – St

Konv. 4: T

Konv. 5: U, V

Konv. 6: W, Z

Konv. 7: Unlegerlich und Diverses

K. 6 Wissenschaftliche Institutionen

Konv. 1: A – H

Konv. 2: I – L

Konv. 3: M – Z

K. 7

Konv. 1: Wissenschaftliche Institutionen

Konv. 2: Verlag Brockhaus

Konv. 3: Verlag Hözel

Konv. 4: Verlag Mercy

Konv. 5: Verlag Woerl

Konv. 6: Kleinere Verlage

Konv. 7: Konzepten des Ehg. zu seinen Briefen

K. 8 Verwalter – Korrespondenz: (bzw.) Hausleute auf der Herrschaften

Konv. 1: F. M. de los Herreros

Konv. 2: F. M. de los Herreros

Konv. 3: Familie Vives

Konv. 4: Vyborny, 1. Teil (auch Vyborny)

Konv. 5: Vyborny, 2. Teil

Konv. 6: Wurmser

Konv. 7: Eisenbahn – Linien in Mallorca

K. 9 Materiale zu seinen Werken

Konv. 1: Manuscript zu „Um die Welt ohne es zu wollen.“

Konv. 2: Manuscript zu „Porto Pí“

Konv. 3: Manuscript zu „Porto Pí“

Konv. 4: Manuscript zu „Porto Pí“

Konv. 5: Korrekturfahren zu „Porto Pí“

Konv. 6: Druckfahren zu „Lieder dei Bäume“

K. 10

Konv. 1: Veranstaltungen in Wien

Konv. 2: Kammerherr Eugenio Sforza an L. S.

Konv. 3: Prospekte

Konv. 4: Korrespondenz - Nachtrag

Konv. 5: Ein Notizbuch

Konv. 6: Zwei Notizbücher

Konv. 7: Zwei Notizbücher

Konv. 8: Zwei Notizbücher

Konv. 9: Varia

K. 11

Konv. 1: Versch. Gesandtschaften und Konsulate

Konv. 2: Erbschaftsverträge mit Verwandten

Konv. 3: Gruftkapelle in Kuttenberg

Konv. 4: Notizblätter

Konv. 5: Zeichnungen und Skizzen

Konv. 6: Fotos

Konv. 7: Visitenkarten

K. 12 Verwaltungs - Akten

Konv. 1: Güter – Verwaltung, Hauptkasse

Konv. 2: Häuser – Administration in Böhmen

Konv. 3: Häuser – Administration in Spanien

Konv. 4: Häuser – Administration in Italien

Konv. 5: Bankhaus Morpurgo in Triest und Lloyd Triestino

Konv. 6: Verschiedene Banken

Konv. 7: Rechnungen von Gärtnereien

Konv. 8: Rechnungen von verschiedenen Lieferanten

K. 13 Korrespondenz verschiedenen Verwalter

Konv. 1: Klement in Prag

Konv. 2: Fousek in Prag

Konv. 3: Alter in Brandeis

Konv. 4: Möller in Brandeis

Konv. 5: Mikes in Zindis

K. 14

Konv. 1: Wissenschaftliche Korrespondenz

Konv. 2: Ministerien u. a. öffentliche Institutionen

Konv. 3: Diplome

Konv. 4: Goldenes Vlies

Konv. 5: Verschiedene Vereine

Konv. 6: Bittschriften

Konv. 7: Bittschriften in italienischen und französischen Sprache

Konv. 8: Ungarische Korrespondenz

Konv. 9: Yacht – Geschwaderč in Pola

Konv. 10: Partezettel

Konv. 11: Post – Recepisse u. ä.

Konv. 12: Varia